

ДОГОВІР ПРО УТВОРЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Визначено основні моменти договору про утворення Європейського Союзу.

Ключові слова: договір про утворення, Європейський Союз.

Abstract

The main points of the agreement on the formation of the European Union are determined.

Keywords: the treaty on education, the European Union.

Вступ

Європейський Союз (ЄС, European Union, EU) — економічний та політичний союз 28 незалежних держав-членів, що розташовані здебільшого у Європі. Веде свій початок від утворення Європейської спільноти з вугілля та сталі (ЄСВС) і Європейської економічної спільноти (ЄЕС), які складались з шести країн у 1957 році. У наступні роки територія ЄС була збільшена за рахунок включення нових держав-членів, одночасно збільшуючи свою сферу впливу шляхом розширення політичних повноважень. У сучасному вигляді існує на основі Маастрихтського договору, підписаному 7 лютого 1992 року і чинному з 1 листопада 1993.

Результати дослідження

Інтеграційні процеси підштовхувались високим рівнем розвитку продуктивних сил, поглибленням спеціалізації виробництва в умовах відносно незначних масштабів внутрішніх ринків країн Західної Європи. Необхідно відзначити, що вагомим чинником інтеграційних процесів у Європі стала і необхідність протидії цілковитому домінуванню США у світовому господарстві. 1948р. США виробляли понад 60% сукупної продукції промислово розвинутих країн, на частку США припадало близько половини усіх довгострокових зарубіжних капіталовкладень і майже 80% усіх золотих запасів капіталістичного світу. Крім того, створена після війни система міжнародних валютних та інших економічних відносин, а також мережа міжнародних економічних організацій - МВФ, МБРР, ГАТТ - були побудовані таким чином, щоб зміцнити економічне становище і вплив США, які домінували і у політичних союзах: від НАТО до АНЗІОС. Жодна країна Західної Європи поодиноці не могла бути для США рівноправним партнером, для цього потрібен був міцний і довгостроковий економічний союз, єдиний господарський простір, який міг би зіставитися з національним господарством США.

Все це і обумовлювало необхідність консолідації західноєвропейської економічної еліти на власній основі. З цією метою у рамках утвореної 1949 р. Ради Європи було здійснено ряд проектів регіональної інтеграції - від об'єднань у межах окремих галузей промисловості до величезних проектів західноєвропейської федерації. За одним з таких проектів ("план Шумана") у квітні 1951 р. було підписано Паризький договір про заснування Європейського об'єднання вугілля і сталі (ЄОВС) у складі Франції, ФРН, Італії, Бельгії, Нідерландів і Люксембургу з організацією не тільки спільного ринку чотирьох продуктів гірничорудної промисловості (вугілля, залізна руда, сталь і металобрухт), але й спільного регулювання обсягів виробництва і рівня цін, інвестиційних програм і раціонального використання

робочої сили. Цей договір набув чинності 1953 р. ЄОВС контролювало 60% виплавки сталі і 50% видобутку вугілля у Західній Європі.

1956 р. в ЄОВС виник план перетворення цієї організації на зону вільної торгівлі, але суперечності між країнами, особливо між Англією і Францією, призвели до укладення у березні 1957 р. в Римі лише шістьма (з 17) країнами-членами Римської сепаратної угоди про заснування Європейського співтовариства (ЄЕС) - "Спільного ринку" - з перспективною програмою економічної і політичної інтеграції. Кінцевою метою ЄЕС було проголошено створення Сполучених Штатів Західної Європи. Одночасно в Римі цими ж державами ЄЕС було укладено угоду про заснування Європейського співтовариства з атомної енергії (Євроатом), метою якого було створення ще одного спільного галузевого ринку, об'єднання ресурсів атомної енергії та атомної промисловості. У цей же час Великобританія, яка не приєдналась до ЄЕС, організувала Європейську Асоціацію Вільної Торгівлі (ЄАВТ) у складі 7-ми країн.

1967 р. внаслідок злиття органів управління ЄОВС, ЄЕС і Євроатому утворилась триєдина інтеграційна організація з офіційною назвою Європейське співтовариства, або Європейське співтовариство. 1973 року Великобританія і Данія вийшли з ЄАВТ і приєднались до ЄЕС. Португалія зробила те саме 1986 р. Проте до ЄАВТ приєднались інші три країни, і ця організація знову стала складатися з семи членів: Австрії, Фінляндії, Ісландії, Ліхтенштейну, Норвегії, Швеції та Швейцарії. Ідея створення ЄАВТ полягала у розвитку торгівлі між країнами, проте без об'єднання влади та створення офіційних інститутів, уповноважених вести законодавчу діяльність, як це зроблено у ЄЕС.

1984 р. ЄАВТ і ЄЕС домовились створити єдиний економічний простір і поширити своє співробітництво на такі галузі, як економіка, валютна та промислова політика, дослідження та технології, охорона навколишнього середовища, рибальство, виробництво сталі та транспорт. При цьому ЄАВТ отримувала усі пільги та торговельні прибутки від членства у Європейському співтоваристві, не беручи однак участі в роботі інститутів ЄС. Ця угода набула чинності 1 січня 1994 р. Швейцарія була єдиною з країн-членів ЄАВТ, яка не приєдналась до цієї угоди, оскільки національний референдум Швейцарії відхилив її. Три країни ЄАВТ - Австрія, Фінляндія та Швеція - стали повноправними членами ЄС у січні 1995 р., припинивши своє членство у ЄАВТ. Європейський економічний простір, створений цією угодою, - це більше, ніж просто економічна зона; він розповсюджує на країни-члени ЄАВТ принцип чотирьох свобод ЄС - вільний рух товарів, послуг, капіталу і населення.

Окрім перелічених раніше країн, 1973 р. до ЄС увійшла Ірландія, 1981 р. - Греція, 1986 р. - Іспанія. І до складу співтовариства стало входити 15 країн.

У 1985 р. було підписано програму подальшого розвитку Європейського співтовариства і перетворення його в Європейський Союз ("Європа без кордонів"), а потім і досягнення цілковитої інтеграції. Ця програма набула чинності з 1 липня 1987 р. як Єдиний Європейський акт (або Маастрихтська угода) - угода про створення економічного і валютного союзу, про політичне співробітництво, формування нових інституційних (організаційних) структур.

З 1 листопада 1993 р. Європейське співтовариство перейшло у нову стадію економічної інтеграції і за рішенням держав і урядів країн-членів стало називатись Європейським Союзом. У межах ЄС планується перехід і до політичної інтеграції - створення нової наддержави конфедеративного або федеративного типу. Поступово ЄС набуває рис єдиної державності, контури якої проступають в економіці, політиці і в соціальній сфері.

Метою ЄС є створення умов вільного пересування в його межах товарів, послуг, капіталів та робочої сили. До 1999 р. передбачається створити Європейський центральний банк, впровадити спільну валюту, єдине громадянство, закінчити створення організаційного та правового механізму узгодження зовнішньої політики та політики безпеки держав-членів ЄС.

Було здійснено три невдалі спроби запровадження спільної валюти: у 1992, 1995 та 1997 роках.

У 1995 р. критеріям Маастрихтського договору за рівнем інфляції відповідали 11 країн з 15; за процентними ставками - 10; за розмірами бюджетного дефіциту - 4 (Данія, Німеччина, Ірландія та Люксембург), причому показник дефіциту в цілому по ЄС склав 4,7%; за розмірами внутрішнього державного боргу - 5 (Данія, Німеччина, Люксембург, Франція і Великобританія). Тобто усі вимоги виконувала лише одна країна - Люксембург, по три вимоги виконували Німеччина, Франція, Великобританія, Данія та Ірландія.

Для поліпшення ситуації керівні органи ЄС передбачили низку заходів посилення контролю за економічною політикою держав-членів. Німеччина, зокрема у грудні 1995 р., запропонувала укласти між майбутніми членами валютного союзу "стабілізаційний пакт". За цим пактом країни-учасниці мають добровільно взяти на себе зобов'язання навіть у несприятливий для економіки час не перевищувати 3-відсоткового рівня дефіциту бюджету відносно ВВП.

За сприятливої економічної ситуації цей показник зменшуватиметься до 1%. При порушенні цього зобов'язання країна має піддаватись штрафним санкціям (у розмірі 0,25% ВВП за кожний відсоток понад тривідсоткову межу). Країни ЄС не підтримали пропозиції Німеччини і лише у грудні 1996 р. було досягнуто домовленості щодо механізму запровадження санкцій, які набувають чинності тільки після відповідного рішення політичної системи своєчасного попередження. Політичні рішення мають прийматися з урахуванням виняткових випадків, до яких віднесено нелише природні катастрофи та надзвичайні політичні події (на кшталт об'єднання Німеччини), а також значне скорочення економічного зростання.

І тільки на самміті у квітні 1998 р. було прийнято рішення про запровадження євро лише в 11 країнах - Франції, Німеччині, Італії, Бельгії, Іспанії, Португалії, Австрії, Ірландії, Люксембурзі, Голландії, Фінляндії. Дві країни - Великобританія і Данія - вирішили поки що утриматись від переходу на євро, зайнявши позицію зацікавленого спостерігача. Швеція ще має привести своє законодавство у відповідність до Маастрихтського Договору та виконати умови щодо підтримання стабільності курсу національної валюти. Греція не увійшла до валютного союзу, оскільки стан її економіки, фінансів, соціального рівня не відповідають необхідним вимогам.

Це рішення криє у собі небезпеку дестабілізації торговельних потоків та розпаду спільного внутрішнього ринку з поділом ЄС на дві нерівні щодо становища (статусу) групи країн, що негативно впливатиме на загальний інтеграційний процес.

З 1 січня 1999 р. євро почне існувати лише у чеках, банківських розрахунках і перерахунках. Готівковим засобом розрахунку євро стане з 1 січня 2002 року. Коментуючи факт народження євро, голова ЄК Жак Сантер сказав: "... євро являтиме собою потужний фактор не лише для подальшої економічної інтеграції, але також і для інтеграції політичної. Для цього зараз є усі необхідні умови... Безперечно, це історична подія, насамперед тому, що вона безпрецедентна в історії людства. Уперше одні з найсильніших і найрозвинутіших держав світу добровільно відмовляються від своїх національних валют для того, щоб створити одну, єдину, спільну".

Основними законодавчими документами Європейського Союзу (ЄС) є Єдиний європейський акт, Договір про Європейський Союз та Договори, що укладають Європейські Співтовариства. В цих документах визначені: мета створення ЄС, інститути цієї організації, їх функції та порядок формування, викладені принципи функціонування ЄС, його компетенції, основні завдання і засади співробітництва.

Висновки

Аналіз нібито достатньо переконливо свідчить про те, що досвід Європейського суспільства в багатьох відношеннях повчальний, універсальний і може бути використаний в специфічних умовах Співдружності пострадянських країн. Але це матеріал, який вимагає селекції та переробки. Партнерам по Співдружності необхідна власна концепція СНД, яка визначала б загальні довгострокові його цілі, стратегію розвитку, принципи та методи співробітництва, механізми прийняття та реалізації рішень. Суттєво важливим для такої концепції є вибір інституційної моделі СНД, яка забезпечувала б баланс впливу усіх учасників Співдружності на прийнятті рішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Assemblée de l'Union de l'Europe Occidentale // Une politique européenne de renseignement. Doc. 1517, 13 mai. - 1996. - P. 11.
2. Union de l'Europe Occidentale. Conseil des Ministres de l'UEO. Déclaration de Birmingham. Birmingham, 7 mai. - 1996. - P. 6.
3. Union de l'Europe Occidentale. Conseil des Ministres de l'UEO. Déclaration de Paris. Paris, 13 mai. - 1997. - P. 7.
4. Кузнецова Л. І., Кузьменко В. П. Досвід Європейської інтеграції та можливості його використання у СНД.
5. Корнієнко В. О. Україна — ЄС: перспективи інтеграції в контексті сучасних викликів [Текст] / В. О. Корнієнко // Інтеграційний вибір України: історія, сучасність, перспективи : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю.— Вінниця, 10 квітня 2012 р. — Тернопіль : Крок, 2012. —Т. II. - С. 204–209.

Кудрик Олексій Володимирович — студент групи ІСІ-156, факультет комп'ютерних систем та автоматики, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: kydrikalex@ukr.net

Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** – кандидат історичних наук, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, академік Української Академії політичних наук, м. Вінниця.

Kudryk Oleksii. — Faculty of Computer systems and automatics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : kydrikalex@ukr.net

Supervisor: **Valeri Kornienko** – Ph.D., Doctor of Political Sciences, professor, head of social and political sciences, academician of the Ukrainian Academy of Political Science, the city of Vinnitsa.